

Mateřská škola a základní škola Sluníčko – Montessori, s.r.o.
Šrámkova 14, 638 00 Brno
IČ: 25338790

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

Čj.: MŠ/ZŠ/2022-0030

Název školy: Základní škola Sluníčko – Montessori, s.r.o.

Adresa školy: Provazníková 84, 614 00 Brno
Vypracovali: Mgr. Katka Doležalová, speciální pedagog
PaedDr. Soňa Vlasáková, preventistka
Mgr. Radka Čáslavová, sociální pedagog

Aktualizace dne: 23. 8. 2021
Účinnost: od 1.9.2021

Tato aktualizace ruší všechna předchozí vydání Minimálního preventivního programu.

Mgr. Radka Čáslavová, ředitelka školy

MPP, včetně akcí preventivního charakteru, je upravován dle potřeb školy a zdaleka se nedá považovat za ukončený nebo definitivní.

„CÍLEM PRIMÁRNÍ PREVENCE JE ZVÝŠENÍ ODOLNOSTI DĚTÍ VŮČI SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝM JEVŮM. PŘEDEVŠÍM VÉST DĚTI KE SPRÁVNÝM POSTOJŮM VŮČI ZÁTĚŽÍM A PROBLÉMŮM I V SOULADU S PRINCIPY MONTESSORI UČENÍ.“

Základním principem preventivní strategie na naší škole je osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu a prevence a rozvoj dovedností, které vedou u dětí a mládeže k odmítání všech druhů sebe destruktivního chování, projevům agresivity a porušování zákona. Za velmi důležitou oblast považujeme prohlubování komunikačních dovedností mezi učitelem, rodiči a žákem, posilování sebevědomí, sebeúcty, vzájemné úcty a tolerance, řešení konfliktů, překonávání překážek, smysluplné využívání volného času a odpovědnosti za své chování.

Obsah

Minimální preventivní program

1. Úvod

3. Vzdělávání a informovanost pedagogických pracovníků

4. Spolupráce s odbornými pracovišti

5. Podpora vedení školy

6. Primární prevence v rámci jednotlivých předmětů

7. Zaměření na mladší školní věk a školku

8. Specifický problém - šikanování

9. Nadstavbové aktivity v rámci školy

- Montessori pro předškoláky

- Diagnostika žáků prvních tříd - Rizika poruch čtení a psaní

- Výjezdové aktivity školy

- Projektové dny

- Volnočasové aktivity

- Spolupráce se zákonnými zástupci

- Kontaktní místo ve škole, informační nástěnka ad.

- Metodické a učební materiály a literatura

10. Školská rada

11. Kontakty a adresy

12. Přílohy

1. Úvod

Minimální preventivní program vychází z pokynu MŠMT, č.j.:14514/2000-51, který do prevence sociopatologických jevů zařazuje konzumaci drog včetně alkoholu, kouření, kriminalitu, virtuální drogy a gambling, záškoláctví, šikanování a jiné násilí, rasismus, xenofobii, intoleranci, antisemitismus. Při jeho tvorbě byla brána na zřetel také Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy. Cílem minimálního preventivního programu je ve spolupráci s rodiči formovat

takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat rozhodnutí, která si bude vážit svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti.

2. Realizace preventivních aktivit

Metodik prevence nepůsobí na škole jako samostatný pracovník, ale je součástí širšího týmu, který se snaží o co největší možnou spolupráci a efektivitu v naplňování preventivních cílů a strategií školy. Minimální preventivní program je sestavován tak, aby byl smysluplně propojen s výchovným poradenstvím a péčí o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, které má na starost speciální pedagog.

Analýza současného stavu, řešení jednotlivých problémů, průběh naplňování MPP jsou diskutovány na pravidelných setkáních. Ve vzájemné spolupráci jsou plánovány změny MPP a další realizační kroky. Jednou z důležitých aktivit celého týmu je vyhledávání žáků s riziky selhávání ve vzdělávání. Je naší maximální snahou pomoci problémovým dětem a to především včasným jednáním s rodiči za účasti části nebo celého poradenského týmu, pedagoga.

3. Vzdělávání a informovanost pedagogických pracovníků

Hlavní podíl na dalším rozvoji znalostí a dovedností souvisejících s prevencí sociálně patologických jevů spočívá v samostudiu všech pedagogů školy a především školního metodika prevence.

Pro zjednodušení, jasnější postupy a komunikaci jsou v případě potřeby vypracovány nové metodické postupy a pokyny pro pedagogy.

S MPP a metodickými postupy jsou pedagogičtí pracovníci seznamováni na poradách školy.

4. Spolupráce s odbornými pracovišti

Aktivní podílení se na spolupráci se Středisky výchovné péče (SVP), Policií ČR a Odborem sociálně – právní ochrany dětí a mládeže (OSPOD). Spolupracuje také s pedagogicko psychologickými poradnami (PPP) a Speciálně pedagogickými centry (SPC) a s dalšími organizacemi zabývajícími se prevencí sociálně patologických jevů a prevencí obecně.

5. Podpora vedení školy

Vedení školy v průběhu školního roku vytváří podmínky pro naplňování cílů preventivního programu, umožňuje odborné vzdělávání školního metodika prevence a všech pedagogických pracovníků. V rámci pedagogických porad vytváří prostor pro informování učitelů. Zajišťuje vybavení školy materiály pro realizaci MPP.

6. Primární prevence v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti setkávají především v předmětu Kosmická výchova, ale je zastoupena i v ostatních předmětech, zejména v tělesné, hudební a výtvarné výchově, pracovních činnostech ale i ve školní družině. Při výuce lze využít různých metod, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování, dramatickou výchovu, nebo využít materiály školy z oblasti primární prevence.

Intervenční programy - v případě výskytu nežádoucích jevů spolupracují třídní učitelé s vedením školy a domlouvají se na cílených programech pro třídy.

7. Zaměření na mladší školní věk a mateřskou školu

- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- prevence předcházení úrazům

- osvojování a upevňování základních návyků v rámci - hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- základy etické a právní výchovy
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- ekologická výchova
- důraz na spolupráci s rodiči
- široká nabídka volno časových aktivit
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd.
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- soustředěnost na včasnou diagnostiku sociálně patologických problémů ve třídních kolektivech
- práce na pozitivním klimatu třídy, přátelských vztazích, vzájemné důvěře a spolupráci

Cíl

Žáci by měli umět:

- definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- umět se chránit před cizími lidmi
- mít základní zdravotní návyky
- umět si správně zorganizovat svůj volný čas
- umět rozlišit léky a návykové látky
- znát přesné informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- znát následky užívání návykových látek
- umět odmítat

Úkoly a činnost učitelů a jiných pedagogických pracovníků

- posílení úlohy učitelů v oblasti tvorby pozitivního sociálního klimatu, včasná diagnostika a intervence při riziku vzniku sociálně patologických jevů a kooperace s odborníky při jejich řešení.
- věnování pozornosti problematickým skupinám žáků nebo jednotlivcům, odhalování projevů asociálního chování mezi žáky – soustředit se zejména na problematiku šikany
- v rámci prevence kouření vytvoření dostatečné informovanosti
- sledovat často opakující se krátkodobé absence žáků – prevence záškoláctví. Spolupráce s rodiči žáků s tendencemi vyhýbat se školní docházce. V problematických případech možnost vyžadování lékařského potvrzení
- sebevzdělávání učitelů v metodikách preventivní výchovy a ve výchově ke zdravému životnímu stylu shromažďování a zpřístupňování materiálů pro pedagogický sbor
- nově příchozím vyučujícím nabídnout všestrannou kolegiální pomoc

Pro zákonné zástupce

- seznámení zákonných zástupců s MPP a poradenskou koncepcí školy v rámci třídních schůzek prostřednictvím třídních učitelů
- nabídka propagačních materiálů o nebezpečí užívání drog a dalších sociálně patologických jevech
- seznámení zák. zástupců s postupem školy v případě problémů žáků s drogami a dalšími neg. jevy.

8. Specifický problém – šikanování

8.1 Charakteristika

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí (agrese), která ohrožuje naplňování zásad a cílů vzdělávání ve škole. V místech jejího výskytu dochází ke ztrátě pocitu bezpečí žáků, který je nezbytný pro harmonický rozvoj osobnosti a efektivní výuku. Na rozdíl od jiných druhů násilí, se kterými se setkáváme ve

školním prostředí, je šikana zvláště zákeřná, protože často zůstává dlouho skrytá. Tak i při relativně malé intenzitě šikany může u jejích obětí docházet k závažným psychickým traumatům s dlouhodobými následky a k postupné deformaci vztahů v kolektivu. Je důležité, aby pedagogové uměli rozpoznat a řešit počáteční stadia šikanování. V případě rozvinutí pokročilé šikany je nutná spolupráce školy s odborníky ze specializovaných zařízení. Zajištění ochrany dětí před šikanou vyžaduje další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti problematiky šikanování, neboť běžné pedagogické postupy selhávají. Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

Rovněž se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu, což je jedna z forem psychické šikany. Je to zneužití informačních a komunikačních technologií, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu.

Důležité znaky šikanování: záměrnost, cílenost, opakování (není podmínkou), nepoměr sil, bezmocnost obětí, nepřijemnost útoku, samoučelnost agrese

8.2. Odpovědnost školy chránit děti před šikanou

- Škola má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky, je povinna zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí a žáků, vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a současně předcházet vzniku rizikového chování. Projevy šikany pedagog neprodleně řeší

- Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany :

Policii ČR - pokud šikana naplňuje skutkovou podstatu přestupku nebo trestného činu.

Zákonnému zástupci jak útočnicka, tak oběti šikany.

Orgánu sociálně-právní ochrany dětí, pokud ho ohrožuje někdo jiný nebo ohrožuje samo sebe.

Pedagogický pracovník, kterému je znám případ šikanování a nepřijme žádná opatření se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení nebo nepřeřazení trestného činu.

8.3. Školní program proti šikanování

Škola má v tomto problému tým, který se skládá ze všech pedagogických pracovníků, metodika školní prevence, speciálního pedagoga, školního psychologa a podporu vedení školy, které se v problému orientuje. Nedílnou součástí tohoto programu je proškolení všech pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence, rozpoznávání projevů šikany, jejího odhalování, nahlašování a účasti na řešení. Důležitým faktorem je dohled nad žáky před, během vyučování, o přestávkách, volných chvílích a na školních akcích mimo školu. Nedílnou součástí je spolupráce s rodiči, jejich informování o formách a rozpoznávání šikany, kde jim škola poskytuje poradenskou službu v případě podezření na šikanu. Dále je to spolupráce se specializovanými institucemi – PPP, SVP, pedagogickými centry, oddělení péče o rodinu a děti, odd. sociální prevence. Základním cílem však je pozorování žáků pracovníky školy a předcházení šikaně.

8.4. Postup školy při ohlašování šikany

A) Při obyčejné počáteční šikaně

- odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany
- rozhovor s informátory a oběťmi, nalezení vhodných svědků a rozhovory s nimi
- ochrana obětí

- předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru:
- rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory – použití metody usmíření
- rozhovor s agresory -vých. pohovor, vých. komise s agresorem a jeho rodiči
- třídní hodina
- efekt metody usmíření
- oznámení potrestání agresorů
- rozhovor s rodiči oběti, třídní schůzka, práce s celou třídou

B) Při pokročilé šikaně

- zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany
- bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí
- zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi
- pokračující pomoc oběti, případné přivolání lékaře
- oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům
- rozhovor s obětí a informátory
- nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků
- individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
- rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory

8.5. Nápravná opatření školy

- výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy)
- snížení známky z chování
- doporučení převedení žáka do jiné třídy, na jinou školu
- ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu
- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně-právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou
- škola umožní agresorovi individuální výchovný plán
- další práce s agresorem i obětí i třídním kolektivem

8.6. Kontakty pro tyto situace

Sdružení Linka bezpečí (116 111), www.linkabezpeci.cz

Poradna webu Minimalizace šikany, www.minimalizacesikany.cz

Internet poradna, www.internetporadna.cz

Kontaktní centrum, které přijímá hlášení, týkající se nezákonného a nevhodného obsahu internetu, www.Horka-linka.cz

Poradna E-Bezpečí - poradna rizikového chování na Internetu, www.napisnam.cz

9. Nadstavbové aktivity v rámci školy

Montessori pro předškoláky

Pravidelné setkávání budoucích prvňáčků a jejich zákonných zástupců s cílem zmírnit přechod mezi mateřskou a základní školou, seznámit se s naší školou a budoucí paní učitelkou, nastartovat edukační proces, hravou formou děti naučit základním dovednostem pro úspěšný nástup do školy a navázat aktivní spolupráci s rodiči.

Budoucí prvňáci a jejich rodiče se seznamují s Montessori prostředím, které však již většina z nich ze školky zná s budoucí učitelkou a spolužáky. Hravou formou se začínají připravovat do školy, rozvíjí komunikační dovednosti, a pracují metodami Montessori výuky a specifickými pomůckami.

Diagnostika žáků prvních tříd - Rizika poruch čtení a psaní

Učitelé – nenásilnou formou, zejména rozhovory s žáky a rodiči, pozorováním.

Výjezdové aktivity školy

Jedná se především o realizování škol v přírodě až dvakrát v jednom školním roce, či jednodenní akce. Výjezdové aktivity školy mají své primární cíle (poznávací), ale zároveň neméně důležité cíle sekundární, které naplňují také koncepci prevence naší školy. Jsou to zejména rozvoj přátelských vztahů a týmové spolupráce, prohloubení návyků zdravého životního stylu, samostatnost, prohloubení sebepoznání a sebedůvěry, rozvoj sociálních dovedností, posilování třídní koheze a vytváření funkčního vztahu mezi pedagogem a žáky.

Projektové dny

Jednodenní akce zaměřené ke konkrétnímu tématu a propojující jednotlivé výukové předměty s přesahem do praktického života. Přípravná fáze formou projektové práce ve třídách a následné vyvrcholení v projektovém dni, kde se děti učí sdílení, naslouchání, předávání si odborných informací, prohlubují vztahy mimo jednotlivé třídy a poznávají školu z jiné stránky.

Pravidelné akce školy

Volnočasové aktivity

Nabídka zájmových činností, nabídkou kroužků vedeme děti ke smysluplnému trávení volného času a formování hodnot.

Spolupráce se zákonnými zástupci

Rodiče jsou o dění informováni především těmito způsoby:

- třídní schůzky, hovorové hodiny
- prakticky denní kontakt s některým z rodičů
- konzultační hodiny - trojlístky

Kontaktní místo ve škole, informační nástěnka a další aktivity

Informační nástěnky pro žáky a rodiče, pro pracovníky školy (ve sborovně) – žáci, jejich rodiče i pracovníci školy zde naleznou veškeré potřebné informace a kontakty z oblasti prevence sociálně patologických jevů.

Metodické a učební materiály a literatura

- Videokazety:

Řekni drogám ne! (3 díly), Oči hadů (3 díly), Dokážete nekouřit?, Kouření a já, Prevence AIDS, Abeceda lidské sexuality (4 díly), Drogová problematika, Sexuální výchova, Nechte toho, Věčné téma, Naučte své dítě říkat ne, Proč přestat, Pítí s mírou, Expedice prevence

10. Školská rada

Školská rada je ustanovena dle § 167 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Je informována o všech činnostech a opatření školy.

11. Kontakty a adresy

DROGY

**PPP Brno - Poradenské centrum pro drogové a jiné závislosti primární a sekundární prevence závislostí Sládkova 45, 613 00 Brno 548 526 802, sladkova@pppbrno.cz
www.poradenskecentrum.cz**

Sdružení a nadace Podané ruce - primární, sekundární a terciální prevence drog.závislostí,
K-centrum, DPS, psychiatrická ambulance, doléčovací centrum, podporované zaměstnání, drogové služby
ve vězení K- centrum Drug Azyl - Vídeňská 3, 639 00 Brno

Terení práce - Vídeňská 3, 639 00 Brno

DPS - Hapalova 22, 628 00 Brno

Psychiatrická ambulance –
Hapalova 22, 628 00 Brno

Podporované zaměstnání
EIKÓN – Francouzská 36, 602 00 Brno

Doléčovací centrum Jamtana – Franzouzská 36, 602 00 Brno
543 249 343
drugazyl@podaneruce.cz

543 210 802
extc@volny.cz

541 227 704
elysium@sky.cz

541 227 704, 777 916 000
psychiatricka.ambulance@podaneruce.cz

545 247 535

545 246 690
jamtana@volny.cz
Teen Challenge streetwork,kontaktní centrum,prevence
Kopečná 37, 602 00 Brno 602 179 363

ALKOHOL

MOAT (městská ordinace AT) alkohol, gambling, drogy (ambulantně)
Masarykova 37, 602 00 Brno /do 18hodin/
542 214 220 (drog.záv. - Dr. Novák)
542 211 958 (Dr. Weinberger)

8

AT poradna alkohol – poradenství, ambulantní Vídeňská 3, 639 00 Brno 543 210 848
MUDr.Novotná
Sdružení A-klubů
Skupina AA Fénix
nízkoprahové zařízení,
alkohol.poradna setkání po.-17:30, st.-16:30 Křenová 62a, 602 00 Brno
541 24 72 33 (541 210 252-ředitel)

akluby@seznam.cz
www.akluby.cz

Občanské sdružení Lotos doléčovací program – alkohol.záv.
byt „na půl cesty“ (nad 18 let) Výstavní 285 603 00 Brno
541 226 915
775 222 073

AIDS

Národní linka prevence AIDS – zelená linka bezplatné telefonické poradenství 800 144 444
AIDS Centrum FN informační klinika Jihlavská 20 ,625 00 Brno FN Bohunice 532 232 276
(po – ne 24hodin denně)

Zdravotní ústav - Oddělení podpory zdraví odběry a poradna HIV/AIDS Gorkého 6, 602 00 Brno 541
213 684, 541 421 214

berkova@zubrno.cz
Informace a anonymní poradenství
k onemocnění žloutenkou
800 33 11 22
www.zloutenka.cz

PSYCHIATRICKÉ LÉČEBNY

Psychiatrická léčebna Černovice Húskova 2, 618 00 Brno 548 123 111 spojovatelka
sekretariat@plbrno.cz - MUDr. Hogenbuchová

- alkohol, drogy, gambling
- anonym. porad. alkohol, drogy
- ambulance i hospitalizace

Psychiatrická léčebna Bohunice
- krizové centrum-MUDr. L. Pilařová
Jihlavská 20, 625 00 Brno 547 191 111 spojovatelka
lpilarova@fnbrno.cz

KOUŘENÍ

Zdravotní ústav - Oddělení podpory zdraví poradna odvykání kouření,
individuální poradenství a terapie, skupinová terapie
poradna pro zdravý životní styl,
poradna při obezitě
Ulice Stará 25, 613 00 Brno
545 425 355-9 dr.Bártlová
bartlova@zubrno.cz

DĚTI, MLÁDEŽ (+ matky) / www.detskaprava.cz

Středisko soc.pomoci dětem krizové centrum a stanice
pečovatelské služby, azylové ubytování
Hapalova 4. 621 00 Brno 541 229 298

Dětské krizové centrum SPONDEA, o.p.s.

krizová tel. a int.linka, osobní kriz.pomoc, azyl, pobyt (i matek s dětmi), poradenství, terapie, děti a mládež
3-26 let, Sýpka 25, 613 00 Brno – Černá pole
541 235 511, (608 118 088 - 24h denně)
krizovapomoc@spondea.cz
spondea@spondea.cz

Dětská nemocnice klinická psychologie PhDr. Pilát Milan
Černopolní 9, 602 00 Brno 532 234 111

RATOLEST

LATA, 5P, POVODEŇ

preventivní práce s rizik.mládeží 15-19 let, streetwork

M. Horákové 19, 602 00 Brno 545 243 839, 545 241 655, 605 269 688

ratolest@ratolest.cz

Prev-centrum ULITA,o.p.s. preventivní centrum Sadová 2, 678 01 Blansko 516 410 621

Bílý kruh bezpečí - znásilnění, pohlavní zneužívání, domácí násilí, oběti a svědci trestných činů: út 17 – 20 h, Slovinská 41, 612 00 Brno - 257 317 110

www.bkb.cz - 541 218 122 - bkb.brno@seznam.cz

Linka DONA pomoc osobám ohroženým

domácím násilím - 251 511 313

www.donalinka.cz

Bílý dům Centrum dětských odborných zdravotnických služeb -psychologie, psychiatrie,

Gynekologie - Žerotínovo náměstí 4/6, 602 00 Brno

533 302 111

www.cdozs.cz

Liga lidských práv centrum POD - poradna pro ženy v tísní, legislativa ...

Bratislavská 31, 602 00 Brno - 737 834 345(8,30 – 22h), 545 245 996 (9 – 17h)

brno@llp.cz

zenavtisni@llp.cz

deti@llp.cz

www.llp.cz

ROSA informační a poradenské centrum pro ženy oběti domácího násilí, www.rosacentrum.cz

SOS linka: +420 602 246 102 (po-pá 9-18) | Tel. +420 241 432 466 (po-pá)|info@rosacentrum.cz

Magdalenium pomoc obětem domácího násilí azylový dům s utajenou adresou, skupinová psychoterapie -

776 718 459 (nonstop)

www.magdalenium.cz

Linka naděje, linka důvěry - pomoc v krizi Jihlavská 20, 625 00 Brno FN Bohunice

547 212 333 (nonstop)

Fond ohrožených dětí Francouzská 58, 602 00 Brno 545 215 105

Linka vzkaz domů - dítě na útěku 800 111 113

Krizové centrum psychiatrická první pomoc (pobytové) - Jihlavská 20, 625 00 Brno

FN Bohunice - 547 19 20 78 (nonstop)

Modrá linka - linka důvěry pro děti a mládež (po-pá)

Lidická 50, 602 00 Brno 549 24 10 10, 608 90 24 10

help@modralinka.cz

Dětský diagnostický ústav - ambulantní poradenství pro děti (s poruchami chování) a jejich

Rodiče - Hlinky 140, 603 69 Brno

SVP: G.Preisové 8, 616 00 Brno

549 240 166
svp.brno@volny.cz

Diagnostický ústav - středisko výchovné péče, výchovné problémy – děti a mládež (SVP)
Veslařská 246 SVP, 637 00 Brno

543 216 685

svp.veslar@volny.cz

Help me – SVP pro děti a mládež děti s výchovnými problémy a experimentující s drogou

Bořetická 2, 629 00 Brno

544 23 46 29

fax: 544 21 61 78

helpme@volny.cz

Utajené porody 776 833 333

Linka pro ženy a dívky 603 210 999

Linka bezpečí dětí a mládeže 549 241 010 (9-21h)

608 902 410

lb@linkabezpeci.cz

Domov Svaté Markéty pro matky s dětmi v tísní Staňkova 47, 602 00 Brno 549 210 182-3

Na počátku azylové ubytování pro těhotné ženy

Soběšická 60, 614 00 Brno 548 221 405

Domov pro matky s dětmi Heyrovského 11, 635 00 Brno 546 210 763

Policejní skupina „domácí násilí“ Běhounská 1, 602 00 Brno 974 624 001-4

974 624 006-12 (6 – 22h)

JINÉ

CSS, p.o. - Centrum sociálních služeb

Tábor 22, 616 00 Brno 541 421 911 - ústředna

Občanské sdružení Anabell pomoc nemocným anorexií a bulimií

Bratislavská 2, 602 00 Brno 542 214 014, 602 766 542 (mobil)

posta@anabell.cz

jana.sladka@anabell.cz

DROM – romské středisko Bratislavská 41, 602 00 Brno 545 211 576

drom@iol.cz

Trialog – poradenské centrum občansko-právní poradna

(po: 12 – 17h, út, čt : pro objednané, st: 9 – 12h)

Orlí 20, 602 00 Brno 542 221 499

542 211 619

op@trialog_brno.cz

Občanská poradna Po – čt 9 - 13h Anenská 10, 602 00 Brno 545 241 828

Manželské a rodinné poradny pomoc v partnerských a rodinných problémech

Buzkova 43, 615 00 Brno

Táborská 198, 615 00 Brno

Sejkorova 6, 636 00 Brno

Starobrněnská 7, 602 00 Brno 548 533 290, 548 539 271, 548 426 611, 542 214 547

Senior linka Štefánikova 43, 602 00 Brno 541 248 844 (Brno)
800 200 007
800 157 157

proFem – linka právní pomoci 224 910 744 (středa 18,30 – 20,30h)

Linka psychopomoci 224 214 214
www.psychopomoc.cz

Sms pro neslyšící – tísňová linka pro neslyšící
974 625 415
www.neslyšici.cz

Liga za práva vozíčkářů Kounicova 42, 602 00 Brno 541 249 175-6
www.ligavozic.cz

Nádorová telefonní linka 800 222 322
Masarykův onkologický ústav
Po,út, st: 8:30 – 12,00h, Čt 13-17h, 543 134 303 (MUDr. Šachlová, CSc)
liga@mou.cz

Oblastní Charita Brno soc. právní poradna - pomoc bezdomovcům
Žižkova 3, 602 00 Brno 545 210 672
charita@charitabrno.cz

MMB - odbor soc. péče - sociální prevence a pomoc
Křenová 20, 602 00 Brno 543 25 45 15, 543 25 45 11

Policie ČR prevence
Cejl 4/6, 611 38 Brno 974 621 111 - spojovatelka
974 625 226
lemkr@mvr.cz

Mě Policie
primární prevence Štefánikova 43, 602 00 Brno 541 12 41 11 - spojovatelka
mp@mpbrno.cz

Armáda spásy - ubytování Mlýnská 25, 602 00 Brno 543 21 25 30
Ubytovna pro přechodný pobyt Koniklecová 5, Brno 547 210 786

Ombudsman
Ochrance práv občanů Údolní 39, 602 00 Brno Tel: 542 542 888
Fax: 542 542 112
podatelna@ochrance.cz

13. Přílohy

Při selhání preventivních opatření školy

1. V případě podezření na zneužívání návykových látek:

- provést diskrétní šetření a pohovor se žákem

2. při důvodném podezření:

- okamžité kontaktování rodičů event. zákonných zástupců žáka
- při negativní a nespolupracující reakci rodiny uvědomit sociální odbor

3. Při průkazném zjištění zneužívání návykových látek ve škole nebo v případě, že žák je prokazatelně ovlivněn drogou (i alkoholem) v době vyučování ředitel školy nebo pracovník školy pověřený dle pokynu ministra:

- kontaktuje zdravotnické zařízení a zároveň uvědomí rodiče, popř. zákonné zástupce
- uvědomí ŠÚ

JAK POZNÁM, ŽE MOJE DÍTĚ POŽÍVÁ ALKOHOL NEBO BERE DROGY?

- Změnila se osobnost Vašeho dítěte v poslední době v nějakém významném ohledu?
- Má časté výkyvy nálad?
- Straní se Vás? Je zlostný nebo depresivní?
- Tráví hodně času ve svém pokoji sám?
- Ztratil zájem o školu a o vyučování, případně další aktivity, např. sport?
- Zhoršil se jeho prospěch?
- Přestal trávit čas se starými kamarády? Přátelí se s dětmi, které se Vám nelíbí? Nesvěřuje se a nemluví o tom, kam chodí a co dělá?
- Máte pocit, že se Vám doma ztrácí peníze nebo věci (peníze potřebné na alkohol a drogy) nebo máte pocit, že má víc peněz, než byste očekávali (peníze získané z prodeje drog)?
- Reaguje nepřiměřeně, když s ním mluvíte o alkoholu a o drogách nebo se snaží změnit téma?
- Lže nebo podvádí?
- Pozorujete fyzické příznaky užívání drog nebo alkoholu? Rozšířené nebo zúžené zornice? Nejasné vyjadřování a myšlení?
- Ztratilo Vaše dítě zájem o koníčky? Ztratilo motivaci, nadšení a vitalitu?
- Našli jste někdy důkazy užívání drog nebo alkoholu, prášky, lahve?
- Zhoršil se vztah dítěte k členům rodiny?
- Zdá se Vaše dítě být nemocné, unavené a protivné ráno, po možném užití drog předešlý den?
- Přestalo se Vaše dítě o sebe starat, změnil se jeho styl oblečení?
- Zdá se být méně soustředěný?

DOPORUČENÍ ZÁK. ZÁSTUPCŮM, JEJICHŽ DÍTĚ MÁ PROBLÉMY S NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI

Co dělat

- Jestliže je dítě pod vlivem drog a hrozí otrava, **neváhejte zavolat lékaře**. Používání drog není trestné, a dítěti proto žádný soudní postih nehrozí. S dítětem pod vlivem drog nemá smysl se hádat. Vážný rozhovor odložte na pozdější dobu.
- Nespolehejte na zázračné okamžité řešení, ale spíše na dlouhodobou výchovnou strategii. Jejím základem je **nepodporovat a neusnadňovat pokračující braní drog, naopak odměňovat každou změnu k lepšímu a povzbuzovat k ní**.
- To, že taková strategie nepřináší vždy okamžitý prospěch, ještě neznamená, že je neúčinná.
- Může se totiž jednat o příliš velký problém, jehož řešení vyžaduje více času a spojenců.
- Získejte důvěru dítěte a naslouchejte mu. To je těžké, zvláště když říká a hlavně dělá z hlediska rodičů nesmysly, a když hájí hodnoty pro rodiče nepřijatelné.
- **Vyslechnout dítě ale ještě neznamená přistupovat na jeho stanovisko.**
- Naučte se s dítětem o alkoholu a drogách mluvit. **Bude-li dítě nějakou drogu obhajovat, vyslechněte ho, ale opatřete si protiargumenty.**

- Uvědomte si své možnosti. Dítě, které bere drogy nebo pije, bývá většinou nezralé a neschopné se o sebe postarat.
 - **Může tisíckrát pohrdat názory rodičů, ale většinou si nedokáže opatřit základní prostředky k životu. V tom je Vaše šance a síla.** Určitou základní péči jste sice povinni nezletilému dítěti poskytnout, ale mělo by cítit, že Vaše péče je jiná, když se chová rozumně a když ne. Cílem je, aby dítě pochopilo, že skutečná samostatnost předpokládá schopnost se o sebe postarat.
 - Vytvořte zdravá rodinná pravidla. **Dítě by mělo vědět, jaké předvídatelné důsledky bude mít jeho jednání.**
 - Mělo by mu být jasné, že je výhodnější, když se bude chovat přijatelně.
 - **Jestliže dospívající není ochoten ke změně, měl by nést důsledky.** To se samozřejmě netýká situací, kdy je
 - ohrožen život, např. při předávkování. (Teprve až vážné problémy, které drogy způsobí, jsou často důvodem k léčbě a změně).
 - Předcházejte nudě. **Musíte počítat s tím, že může být nutné trávit v prvním období s dítětem mnohem**
 - **více času.** Měli byste mít přehled, kde je, co dělá, zamyslet se nad jeho denním programem a životním stylem.
 - **Pomozte mu se odpoutat od nevhodné společnosti.** To má pro překonání problému často podstatný význam.
 - Jestliže Vám potomek tvrdí, že si s lidmi, se kterými dříve bral drogy, chce jenom pobýt nebo si povídat, buď lže, nebo podceňuje nebezpečí. Někdy je možné uvažovat i změně prostředí.
 - **Posilujte sebevědomí dítěte.** Najděte a udržujte křehkou rovnováhu mezi kritickým postojem vůči chování
 - dítěte ("nelíbí se nám, že bereš drogy") a respektem vůči jeho osobnosti a lásce k němu ("vážíme si tě jako člověka a záleží nám na tobě"). Je to těžké, je to však nutné. Stejně **nutné je i oceňovat třeba drobné pokroky a změny k lepšímu.** Je také třeba vidět silné stránky dítěte, jeho možnosti a dobré záliby, které má možná z předchozí doby a na které se dá navázat.
 - **Spolupracujte s dalšími dospělými.** Velmi důležitá je spolupráce v rodině. Rodiče by se měli ve výchově problémového dítěte dokázat domluvit. Jenom tak totiž nebude dítě uzavírat spojení s tím rodičem, který mu právě víc povolí. Důležitá je i spolupráce v rámci širší rodiny (babička), spolupráce s léčebnými zařízeními, školou, případně dalšími institucemi. Často až vážně míněná hrozba ústavní výchovy, nebo hrozba ohlášení krádeže v domácnosti na policii mohou přimět dospívajícího přijmout léčbu.
 - Osvědčuje se také, když zák. zástupce žáků s těmito problémy spolu hovoří v rámci skupinové terapie nebo svépomocné organizace. Dokáží se navzájem pochopit a předávají si užitečné zkušenosti.
 - Buďte pro dítě pozitivním modelem. K tomu je nutné, abyste myslel i na své zdraví a svoji tělesnou a duševní kondici a abyste měl své kvalitní zájmy.
- **Neváhejte vyhledat profesionální pomoc pro sebe, jestliže dítě odmítá.** V případě manželských nebo partnerských problémů se můžete např. obrátit na poradnu pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy.
 - Pamatujte, že zvládnutím problémů zvyšujete i šanci na ovlivnění dítěte. Přístup k dítěti, které má problémy s alkoholem nebo jinou drogou, shrnuje anglické slovo "tough love". V češtině to znamená "tvrdá láska". Myslí se tím dobrý vztah k dítěti, snaha mu pomoci, ale zároveň cílevědomost a pevnost.

Čemu se vyhnout

- Nepopírejte problém. Zbytečně by se tak ztrácel čas a rozvíjela se závislost na návykové látce.
- **Neskrývejte problém.** Někdo se za takový problém stydí a tají ho. Aby se dokázal v situaci lépe orientovat a citově i rozumově ji zvládat, měl by si naopak o problému s někým důvěryhodným a kvalifikovaným pohovořit. Měl by také hledat spojení.
- **Neobviňujte partnera.** Na to, abyste si vyřizovali s druhým zák. zástupcem dítěte staré účty a navzájem se obviňovali, není naprosto vhodná doba. Minulost se změnit nedá, budoucnost naštěstí často ano.

- Nehledejte v dítěti zneužívajícím drogy spojence proti druhému zák. zástupci.
- **Nezanedbávejte sourozence žáka** zneužívajícího alkohol nebo jiné drogy. Sourozenci problémového dítěte jsou více ohroženi, problémem v rodině trpí a Vaši péči a Váš zájem potřebují.
- **Nezanedbávejte bezpečnost dalších lidí v domácnosti**, zejména malých dětí. Člověk pod vlivem alkoholu nebo drog jim může být velmi nebezpečný, i když by jim za normálních okolností neublížil. Je také třeba myslet na to, aby se drogami, které dospívající domů přinesl, neotrávil další sourozenec.
- **Nefinancujte zneužívání drog a neusnadňujte ho**. S tím souvisí i to, aby rodina zabezpečila cenné předměty a nenechala se okrádat. Krádež nemusí uskutečnit samotné dítě, ale jeho "kamarádi", kterým dluží za drogy.
- Jestliže začalo dítě zneužívat pervitin nebo opiáty bývá otázkou času, kdy se začnou ztrácet peníz a cenné předměty. Nejde tu jen o majetek, ale také o okolnost, že ukradený majetek slouží špatné věci - totiž rozvoji závislosti. Argument, že by si dítě opatřilo prostředky jinak, např. prostitucí nebo krádežemi, neobstojí. Pokud bude závislost pokračovat, je pravděpodobné, že k tomu dojde stejně.
- **Nedejte se vydírat**. Vyhrůžování fetováním, útekem, prostitucí nebo sebevraždou je častým a oblíbeným způsobem vydírání rodičů. Ano, všechna tato rizika u závislých na drogách existují. Tím, že zák. zástupci pod jejich tlakem ustupují, ovšem riziko nesnižují, ale zvyšují.
- **Nevyhrožujte něčím, co nemůžete nebo nechcete splnit**.
- **Vyhnete se fyzickému násilí**. Fyzické násilí většinou nevede k cíli. Často jen živí v dítěti pocit ukřivdění, vede k sabotování snah rodičů a k útekům.
- **Nejednejte chaoticky** a impulzivně.
- **Nověřte tvrzení, že má dospívající drogy pod kontrolou**, případně, že snižuje dávky a že drogu brzy vysadí.
- **Budte připraveni na to, že dříve či později pravděpodobně přijde krize**. Využijte ji a trvejte na změně životního stylu, případně na nějaké skutečně účinné formě léčby, jestliže není dospívající schopen zvládnout problém sám.
- **Do nekonečna neustupujte**. Požadavek, aby lidé, kteří berou drogy, do vašeho bytu nechodili, je rozumný.
- **Nedělejte zbytečně "dusno"**. Parta a nevhodní přátelé by se tím stávali pro dítě ještě přitažlivější.
- **Nezabouchněte dveře navždy**. I když dítě odejde, je dobré být připraven mu pomoci, pokud přijme určité podmínky.
- **Neztrácejte naději. Vaším tichým spojencem je přirozený proces zrání**. I hrozivý problém se mnohdy podaří úspěšně zvládnout.

Šikana (dále viz samostatný bod 8.)

Definice pojmu

Úmyslné a opakované ubližování slabšímu (neschopnému obrany) jedincem nebo skupinou, jak fyzické, tak i psychické, ponižování lidské důstojnosti, jde spíše o postoj než o čin.

Dominantní znak šikany – **bezmocnost oběti**.

Neoddělitelnou součástí problému je **skupinová dynamika**.

Varovné signály šikany pro zák. zástupce

- dítě nemá kamaráda
- nechce jít do školy
- střídá různé cesty do školy a ze školy
- ztráta chuti k jídlu, neklidný spánek
- ztráta zájmu o učení
- výkyvy nálad, odmítá se svěřit, co ho trápí
- žádá peníze, často „ztrácí“ své věci
- přichází domů vyhladovělé, s potrháním oblečením, s poškozenými školními pomůckami
- nedokáže uspokojivě vysvětlit svá občasná zranění (odřeniny, modřiny, popáleniny)
- je nečekaně agresivní vůči sourozencům
- trpí zdravotními potížemi (bolesti hlavy, břicha, bolesti jsou někdy simulované)
- zdržuje se většinou stále doma

Co tedy dělat?

Připusťme, že několik výše uvedených signálů ve vás vzbudí určité podezření, že by mohlo jít o šikanování vašeho dítěte. Znovu podotýkáme, že ideální stav nastane, když se vám dítě svěří. Pochvalte ho, povzbuďte, rozptylte jeho obavy o tom, že žaluje. Vyzvedněte naopak jeho sílu a odvahu sdělit tyto závažné skutečnosti. Přesvědčte ho, že mu chcete pomoci a to potom musíte dodržet. Vyslechněte vaše dítě, dejte najevo, že jeho informace berete vážně (i když se vám mohou zdát malicherné či nepodstatné). Odložte veškerou práci, není nic důležitějšího, než situace vašeho dítěte. Poskytněte dítěti veškerou podporu. Pochopitelně, že odlišíte např. běžnou klukovskou šarvátku od skutečné šikany.

Konkrétní kroky

- Zjistěte přesně – pozor – „nevyslychejte jako vyšetřovatel“ – co, kdy, kde se odehrávalo, kdo další byl přítomen.
- Společně vytipujte svědky, kterým dítě ještě důvěřuje, o kterých ví, že nestojí na straně agresora a věří, že mu mohou pomoci.
- Poskytněte dítěti veškerou ochranu (např. při cestě do školy a ze školy, i za cenu, že se budete uvolňovat z práce).
- Poskytněte dítěti dostatek péče, více s ním komunikujte, věnujte se mu ve volném čase, odjeďte na chatu, chalupu či k prarodičům.
- Nemáte-li jistotu, že dítě nebude ohroženo během pobytu ve škole, ponechejte je doma, ale pozor – pečlivě zvažte, zda v jeho situaci může být samo.

Znovu dítě ubezpečujte, že udělalo dobře, že vám vše sdělilo, mluvte s ním více než dříve.

Zhodnoťte a to velice kriticky, co mohlo vyvolat stav, který skončil šikanou. Neobviňujte pouze školu, nastavte si „zrcadlo pravdy“. Neomlouvejte sami sebe, ani své dítě. Se svým zjištěním se v první fázi dítěti nesvěřujte, ale připravujte nápravu.